

Handläggare
Robert Lundh
Telefon:08 508 33 638

Till
Utbildningsnämnden
2015-04-09

Yttrande över ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklasser, fritidshem, grundskolor och grundsärskolor.

Svar på remiss från Skolinspektionen.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens yttrande som sitt remissvar till Skolinspektionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
T.f. utbildningsdirektör

Ann Hellenius
Avdelningschef

Sammanfattning

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat 13 ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola, fritidshem samt grundsärskola läsåret 2016/2017. Nästan alla ansökningar, 11 stycken, avser start av ny verksamhet. Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 3 042 elevplatser, varav 36 i grundsärskola.

Förvaltningen bedömer att tre av ansökningarna kommer att påverka stadens skolväsende negativt såväl ekonomiskt,

organisatoriskt och pedagogiskt, då huvudmännen vill etablera sig i områden där de kommunala skolorna redan idag har stora lokalöverskott (Kista och Vantör).

Förvaltningen är vidare tveksam till två ansökningar då huvudmännen vill starta 4-9-skolor. Förvaltningen vill påtala de ogynnsamma ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska effekterna när mellanstadieklasser i närliggande F-6-skolor och de inom pendelavstånd får minskat antal elever. Speciellt drabbas skolor i stadens ytterområden. Förvaltningen ser gärna att samtliga fristående skolor organiseras mer anpassat till läroplanens kunskapskrav företrädesvis i F-6 och F-9, alternativt 7-9.

Förvaltningen ställer sig negativ till etablering av fler fristående resursskolor, då dessa inte understödjer ett inkluderande arbetsätt. Förvaltningen menar att undervisning i mindre grupper för elever i behov av särskilt stöd alltid bör knytas till en vanlig grundskola för att möjliggöra ett inkluderande perspektiv.

Förvaltningen bedömer att det inte finns behov av ytterligare platser för stadens elever mottagna i grundsärskolan. Staden har redan idag utnyttjad kapacitet i kommunens skolor.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med grundskoleavdelningen, berörda grundskolechefer samt med avdelningen för ekonomi och styrning.

Bakgrund

Ansökan om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola görs till Skolinspektionen. Ansökningarna remitteras sedan till lägeskommunen för yttrande. Kommunens yttrande ska innehålla en beskrivning av friskoleetableringens ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för kommunens skolväsende. Beskrivningen ska avse vilka konsekvenser som etableringen kan medföra på sikt, cirka fem år från och med starten.

För att Skolinspektionen ska kunna göra en helhetsbedömning om vilka följder en etablering kan medföra bör kommunen bifoga följande:

1. En befolkningsprognos över aktuell åldersgrupp elever i kommunen. Prognosen ska minst sträcka sig 5 år framåt, men helst 10 år.

2. En sammanställning över samtliga kommunala och fristående grundskolor i kommunen. Av sammanställningen bör både årskurser och elevantal per årskurs i varje skola framgå.
3. En karta som tydligt visar placeringen av de kommunala och fristående skolorna i kommunen.

Det är Skolinspektionens uppgift att bedöma om utbildningen ger de kunskaper och färdigheter som skolan ska förmedla. Staden har valt att yttra sig i ett samordnat remissvar.

Ärendet

Ansökningar om godkännande som huvudman

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat 13 ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola inför läsåret 2016/2017.

Fem ansökningar avser start av ny verksamhet. Två av huvudmännen önskar utöka befintlig verksamhet med lägre årskurser (4-5/6). En av dem är Kunskapsskolan Tyresö som ligger några meter in i stadsdelsnämndsområdet¹ Skarpnäck vid Trollbäcken². Denna ansökan gäller utökning med elevplatser i årskurs 4 och 5. Skolans geografiska placering gör att förvaltningen menar att sannolikheten är mycket liten att så unga elever ska söka sig dit. Förvaltningen har därför gjort bedömningen att inte vidare behandla denna remiss.

Två av huvudmännen vill starta resursskola för elever inom autismspektrumet. En huvudman ansöker om att starta fritidshem. Tidigare var det en från skolan fristående stiftelse som bedrev fritidshemsverksamheten. Denna ansökan innebär ingen påverkan på utbudet i staden. Inte heller denna kommer att vidare behandlas i detta yttrande.

Två ansökningar berör etablering av grundsärskola, båda dessa grundsärskolor ska ha inriktningen autism.

Sammanställningen på nästa sida visar i vilka stadsdelar huvudmännen planerar att etablera en skola och hur många elevplatser de kommer att ha vid full utbyggnad. I bilaga 1 redovisas även huvudmän och skolornas namn.

¹ I fortsättningen av yttrandet används begreppet stadsdel.

² I bilaga 3 som innehåller stadsdelskartor, finns denna skola inte med eftersom den nedersta delen av Skarpnäck är beskuren.

Stadsdel	Grundskola		Grundsärskola		Resursskola	
	Årskurs	Antal elever	Årskurs	Antal elever	Årskurs	Antal elever
Enskede-Årsta-Vantör	F-9	720				
	F-9	480				
Hägersten-Liljeholmen	4-9	240				
			7-9	9		
					7-9	21
Rinkeby-Kista	F-9	240				
	F-9	480				
Älvsjö	F-9	720				
Östermalm	4-6	90				
Ej uppgett adress			1-3	27		
					1-9	15
SUMMA		2970		36		36

I år har Skolinspektionen remitterat färre ansökningar än förra året. Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 3 042 elevplatser, att jämföra med förra årets ansökningar som innebar ansökningar om start av 7 064 platser.

Huvudmännen önskar starta skolverksamhet i fem av Stockholms 14 stadsdelar. Två huvudmän som inte uppger var de önskar etablera sig, ansöker om att starta skolor med 15 elevplatser i en resursskola respektive 27 platser i grundsärskola.

Organisation av grundskolan och grundsärskolan i Stockholm

Grundskola

I staden finns under innevarande läsår totalt 143 kommunala grundskolor och 118 fristående grundskolor. Av de fristående grundskolorna är 17 resursskolor för elever i behov av särskilt stöd.

Totalt går detta år cirka 88 000 Stockholms elever i grundskolan. Dessa går i kommunens grundskolor, i andra kommuners grundskolor, i fristående grundskolor inom och utanför stadens gränser samt i internationella skolor.

Innevarande läsår går cirka 67 650 elever i Stockholms stads egna grundskolor. En ökning med cirka 2 000 elever jämfört med föregående läsår. Ökningen består främst av elever i årskurserna F-3. Sammanställningen på nästa sida visar fördelning mellan stadierna läsåret 2014/2015.

	Antal elever
Förskoleklass	8 500
Årskurs 1-3	23 400
Årskurs 4-6	19 350
Årskurs 7-9	16 400
Totalt	67 650

Stadens egna grundskolor bedöms ha lokalkapacitet för cirka 73 200 elevplatser. I förvaltningens projekt ”Skolbyggnation för ett växande Stockholm” bedöms antalet elevplatser år 2020 vara cirka 82 200 elevplatser.

Andelen elever i fristående grundskola

Andelen elever i fristående skolor har ökat. I de högsta årskurserna (7-9) finns den största andelen elever i fristående skolor, andelen har ökat med 5 procentenheter under de senaste åren. Under samma tid har andelen elever i de yngre åldrarna i stadens skolor i stort sett varit oförändrad. I kommunala skolorna har andelen elever i förskoleklass ökat med två procentenheter.

Andel elever i fristående grundskola innevarande läsår (2014/2015).

Årskurs	Andel elever i fristående grundskola
F-3	18 %
4-6	23 %
7-9	26 %

I bilaga 2 a och 2 b finns sammanställningar över samtliga kommunala respektive fristående grundskolor i staden. Där visas elevantal per skola och årskurs.

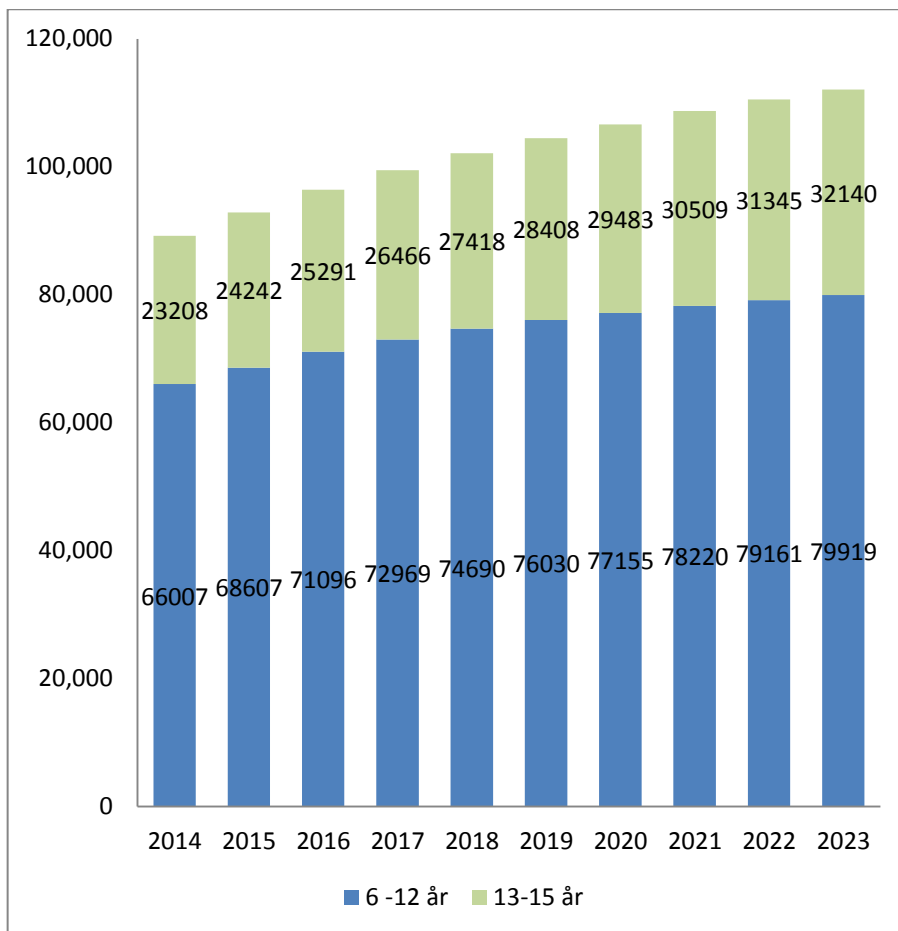
Grundsärskola

Hösten 2014 var cirka 830 Stockholms elever mottagna i grundsärskola. Av dessa gick drygt 600 elever i stadens skolor. Grundsärskoleelever finns vid 65 av stadens grundskolor/grundsärskolor. Antalet elever per skola varierar. För information om elevantal per skola och årskurs se bilaga 2 c.

Totalt går 173 Stockholms elever i fristående grundsärskolor. I Stockholm finns 11 fristående grundsärskolor med totalt 111 Stockholms elever. Dessutom har 62 elever från Stockholm valt en fristående grundsärskola i en annan kommun. För ytterligare information om antalet Stockholms elever i de fristående grundsärskolorna och per årskurs, i och utanför staden se bilaga 2 d.

Befolkningsprognos

Stockholms befolkning ökar kraftigt. Barn i åldern 6-12 år prognostiseras att öka mest i antal till 2023. Ungdomar (13-15 år) förväntas öka mest procentuellt, se nedanstående diagram.

Källa Sweco

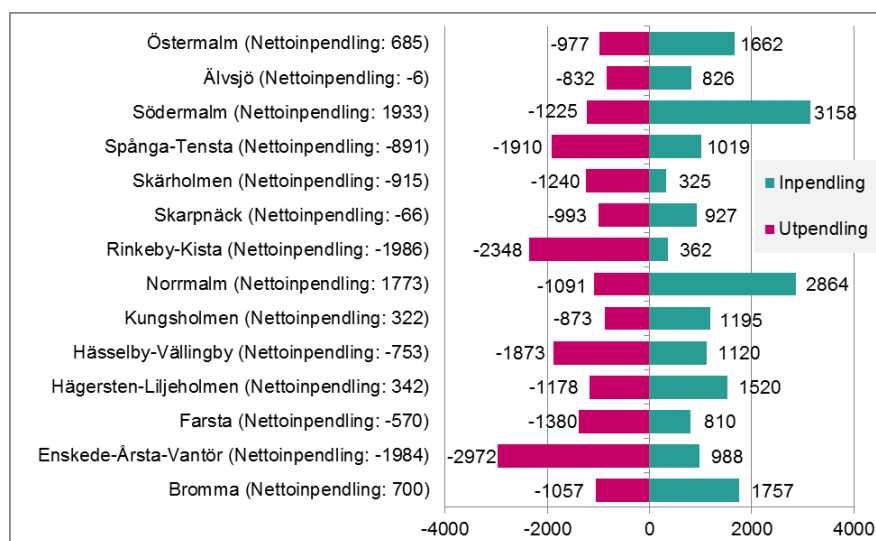
Orsaken till den prognostiserade befolkningsökningen är den ökande bostadsproduktionen som staden har som mål att realisera. I stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Kungsholmen och i norra Östermalm ska det byggas flest bostäder och det är där befolkningen kommer att öka mest.

Elevströmmar

I Stockholm är det vanligt att elever från årskurs 4 och uppåt pendlar till en grundskola i en annan stadsdel - kommunal eller fristående. Diagrammet nedan visar på stora skillnaderna mellan stadsdelarna (från aktuell lokalförsörjningsplan dnr 1.2.1-1506/2015). Den största nettoinpendlingen, det vill säga skillnaden mellan antalet elever som går i skola i annan stadsdel jämfört med hur många som kommer pendlande till stadsdelens skolor, finns på

Norrmalm och Södermalm. För Norrmalm kan viss del av inpendlingen härledas till Adolf Fredriks musikklasser.

Följande tre stadsdelar har flest elever som pendlar till en skola i en annan stadsdel; Rinkeby-Kista (38 %), Spånga-Tensta (33 %) och Enskede-Årsta-Vantör (31 %). Procenten är beräknad i förhållande till antalet boende i åldrarna 6-15 år i respektive stadsdel.

In/utpendling av elever från respektive stadsdelsnämndsområde. Avser både fristående- och skolor i egen regi ht 2014.

Förvaltningens synpunkter och förslag till beslut

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat 13 ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola läsåret 2016/2017. Åtta ansökningar gäller etablering av grundskola, två av fristående resursskolor, två av grundsärskolor och en omorganisation av ett fritidshem. Nästan alla ansökningar, 11 stycken, avser start av ny verksamhet. Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 3 042 elevplatser.

Huvudmännen för årets ansökningar planerar att etablera skolor i stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Liljeholmen, Rinkeby-Kista och i Älvsjö. Dessutom ansöker en huvudman om att få utöka sin verksamhet på Östermalm.

Förvaltningens synpunkter presenteras här först stadsdelsvis, rörande nyetableringar av fristående grundskolor. Därefter redovisas förvaltningens ståndpunkter angående nyetablering av fristående grundsärskolor samt resursskolor. Ställningstagandena

har framkommit i samarbete med berörda grundskolechefer och i vissa fall med närliggande grundskolors rektorer.

Enskede-Årsta-Vantör. Remitterade skolor:

- Lärande AB ansöker om att etablera Erlaskolan F-9 i Rågsved (Vantör).

Förvaltningen ställer sig negativ till en start av en fristående F-9-skola i området Vantör. Tillgången på elevplatser i de kommunala grundskolorna i Vantör är stor. Ytterligare en skola kommer framför allt att minska antalet elever i Rågsvedskolan.

- Internationella Engelska skolan AB ansöker om etablera Internationella Engelska skolan i Årsta (F-9) på Sköntorpsvägen 27-31 Årsta.

När det gäller en etablering av Internationella Engelska skolan i Årsta gör förvaltningen bedömningen att den inte kommer att påverka stadens skolväsende negativt. Förvaltningen ser helst att skolan öppnar som en F-9-skola.

Hägersten-Liljeholmen Remitterad skola

- AmiSgo AB ansöker om etablering av Entréskolan 4-9 (geografiskt läge i stadsdelen inte närmare angett).

Under 2014 har Internationella Engelska skolan etablerats i Liljeholmen. Den har tillstånd för F-9 men startade från årskurs 4. Det har lett till att mellanstadieklasserna i F-6-skolor inom pendelavstånd fått minskat antal elever. Detta har fått organisatoriska och ekonomiska och följderna.

Förvaltningen ställer sig därför tveksam till ytterligare en etablering av en 4-9-skola trots områdets stora nybyggnation. Förvaltningen ser gärna att samtliga fristående skolor organiseras mer anpassat till läroplanens kunskapskrav, företrädesvis i F-6 och F-9, alternativt 7-9.

Rinkeby-Kista Remitterade skolor:

- Lärande AB ansöker om att etablera Erlaskolan F-9 i Rinkeby
- Frihab AB ansöker om att etablera Akademiska skolan Järva F-9 i Ärvinge (Kista).

Till hösten 2015 startar tre fristående skolor i stadsdelen. I Kista Järvaskolan årskurs 7-9 och Internationella Engelska skolan årskurs 4-9 (godkänd för F-9), samt Fryshuset grundskola i Husby 7-9.

Stadsdelen har i dagsläget en överkapacitet av elevplatser och det beräknas inte förändras under hela prognosperioden fram till 2023. För att anpassa de kommunala skolornas volymer har förvaltningen redan lagt ned tre skolor i stadsdelen, Dalhagsskolan i Husby, Akallaskolan i Akalla samt Bredbyskolan i Rinkeby.

Förvaltningens bedömning är att etablering av fler fristående grundskolor i stadsdelen Rinkeby-Kista kommer att ytterligare påverka stadens skolväsende ekonomiskt, organisatoriskt och kvalitetsmässigt negativt. Även redan etablerade fristående skolor kommer att få svårt att fylla sina skolor. Det är idag en stor utpendling av elever från stadsdelen Rinkeby-Kista.

Älvsjö Remitterad skola:

- Internationella Engelska skolan AB ansöker om att etablera Internationella Engelska skolan i Älvsjö (F-9) på Armborst vägen 2 i Älvsjö.

Stadsdelen beräknas ha stor nybyggnation och förvaltningen bedömer att en etablering av Internationella Engelska skolan i Älvsjö inte kommer att påverka stadens skolväsende negativt på lång sikt om nybyggnationen blir verklighet. Förvaltningen ser helst att skolan öppnar som en F-9-skola.

Östermalm Remitterad skola:

- Almaskolan AB ansöker om utökning med 4-6 till befintlig 7-9 skola.

På Östermalm finns idag 13 fristående grundskolor. De tar tillsammans emot cirka 35 % av eleverna som bor på Östermalm. I höst 2015 öppnar Pops Music Academy årskurs 4-9 vid Musikhögskolan.

Den stora nybyggnationen sker i norra Östermalm långt bort från Almaskolans lokaler. Utökningen täcker inga behov av elevplatser. Förvaltningen ställer sig tveksam till ytterligare en etablering av en 4-9-skola. Förvaltningen ser gärna att samtliga fristående skolor organiseras mer anpassat till läroplanens kunskapskrav företrädesvis i F-6 och F-9, alternativt 7-9.

Grundsärskola Remitterade skolor

- Kajan Friskola AB ansöker om etablering av Kajan grundskola 1-3 (inte angett lägesstadsdel).
- Utvecklingspedagogik Sverige AB ansöker om etablering av Swedenskolan Mälardalshöjden 2, 7-9 Hägersten-Liljeholmen.

Förvaltningens bedömning är att det inte finns behov av ytterligare platser i grundskolan för stadens elever. Det finns redan idag ett kapacitetsöverskott i stadens skolor för särskoleelever.

Resursskolor Remitterade skolor

- Kajan Friskola AB ansöker om etablering av Kajan grundskola Stockholm 1-9 (inte angett lägesstadsdel).
- Utvecklingspedagogik Sverige AB ansöker om etablering av Swedenskolan Mälardalshöjden 2, 7-9 Hägersten-Liljeholmen.

Förvaltningen ställer sig negativ till etablering av fler fristående resursskolor, då dessa inte understödjer ett inkluderande arbetsätt. Förvaltningen menar att undervisning i små grupper alltid bör knytas till en vanlig grundskola för att möjliggöra ett inkluderande perspektiv.

Övriga synpunkter

Förvaltningen vill påtala att den redan idag stora elevrörligheten mellan stadens skolor kommer att öka om fler skolor för tillstånd från årskurs 4.

Förvaltningen menar vidare att segregationen tenderar att öka, speciellt i stadens ytterområden, när nya fristående skolor etablerar sig.

Avslutningsvis vill förvaltningen även påtala vikten av att Skolinspektionen prövar om de ansökande huvudmännen har undersökt möjligheterna av tillgång till idrottshallar.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till Skolinspektionen. Beslutet justeras omedelbart.

Bilagor

1. Sammanställning av årets ansökningar.
2. a. Stockholms elever i stadens grundskolor.
b. Stockholms elever i fristående grundskolor.

- c. Stockholms elever mottagna i särskolan i stadens grundskolor.
 - d. Stockholms elever mottagna i särskolan i fristående grundskolor.
3. Kartor över Stockholms 14 stadsdelar där samtliga skolor är inritade (från aktuell lokalförsörjningsplan).
4. Elevantalsprognoser och kommunala skolors elevkapacitet redovisat per stadsdelsnämndsområde